Міністерство охорони здоров'я України
Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

МЕДИЧНА ОСВІТА

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Виходить щоквартально
Видається з 1999 року
DOI 10.11603/me.2414-5998.2020.3

- *ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ*
- *КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ*
- *РЕФОРМУВАННЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ*
- *РОЗВИТОК АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ*
- *ПОВІДОМЛЕННЯ, РЕЦЕНЗІЇ*

Ministry of Health of Ukraine
I. Horbachevsky Ternopil National Medical University
P. Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education
Uzhhorod National University

MEDICAL EDUCATION

SCIENTIFIC-PRACTICAL JOURNAL

Quarterly
Published since 1999

- *QUALITY IMPROVEMENT IN HIGHER MEDICAL EDUCATION*
- *COMPETENCY-BASED APPROACH IN HIGHER MEDICAL EDUCATION*
- *REFORMING OF POSTGRADUATE MEDICAL EDUCATION*
- *DEVELOPMENT OF ACADEMIC CULTURE IN MEDICAL EDUCATION*
- *REPORTS, REVIEWS*

3(88)/2020

Співзасновники:

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України,
Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Головний редактор: ***Федчишин Н. О.*** – д-р пед. наук, проф.
Заступник головного редактора: ***Вихрущ А. В.*** – д-р пед. наук, проф.
Відповідальний редактор: ***Єлагіна Н. І.*** – канд. пед. наук, доц.

Редакційна колегія:

Беннер Дітріх – д-р пед. наук, проф. (Берлін, Німеччина);
Білавич Г. В. – д-р пед. наук, проф. (Івано-Франківськ, Україна);
Брінкманн Мальте – д-р пед. наук, проф. (Берлін, Німеччина);
Вінче Беатрікс – д-р пед. наук (Будапешт, Угорщина);
Волосовець О. П. – д-р мед. наук, проф. (Київ, Україна);
Вороненко Ю. В. – д-р мед. наук, проф. (Київ, Україна);
Горпініч Т. І. – канд. пед. наук, доц. (Тернопіль, Україна);
Зоріч Вучіна – д-р пед. наук, проф. (Нікшич, Чорногорія);
Квас О. В. – д-р пед. наук, проф. (Львів, Україна);
Кліщ Г. І. – канд. пед. наук, доц. (Тернопіль, Україна);
Куха Ришард – д-р пед. наук, проф. (Лодзь, Польща);
Кучай Т. П. – д-р пед. наук, доц. (Берегове, Україна);
Ласкієне Скаїсте – д-р психол. наук, доц. (Каунас, Литва);
Мартенс Карлос – д-р пед. наук, проф. (Сінт-Ніклаас, Бельгія);
Мельничук І. М. – д-р пед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Мисула І. Р. – д-р мед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Пантюк Т. І. – д-р пед. наук, проф. (Дрогобич, Україна);
Петришин Л. Й. – д-р пед. наук, доц. (Тернопіль, Україна);
Протнер Едвард – д-р пед. наук, проф. (Марібор, Словенія);
Рамбу Ніколає – д-р філос. наук, проф. (Ясси, Румунія);
Сокол М. О. – д-р пед. наук, доц. (Тернопіль, Україна);
Староста В. І. – д-р пед. наук, проф. (Ужгород, Україна);
Ушіда Шінічі – д-р пед. наук, проф. (Сока, Японія);
Царик О. М. – д-р пед. наук, доц. (Тернопіль, Україна);
Шемпрух Йоланта – д-р пед. наук, проф. (Кельце, Польща);
Штепковскі Даріуш – д-р пед. наук, проф. (Варшава, Польща);
Шульгай А. Г. – д-р мед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Ястремська С. О. – д-р пед. наук, доц. (Тернопіль, Україна).

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук у галузі «Педагогічні науки»
(додаток 4 до наказу МОН України від 28.12.2019 р. № 1643, категорія «Б»).

Журнал індексується в міжнародних базах даних: Google Scholar, Cross Ref, Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, ROAD, Journal TOCs, BASE (Bielefeld Academic Search Engine).

Рекомендовано до друку вченою радою Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України (протокол від 25.06.2020 р. № 7).

Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія КВ № 22139-12039ПР від 27.05.2016 р.

Медична освіта : наук.-практ. журн. / голов. ред. Н. О. Федчишин. – Тернопіль : ТНМУ, 2020. – № 3. – 000 с.

Журнал розрахований на науковців, викладачів, аспірантів, докторантів, студентів й усіх, хто цікавиться педагогічними науками.

Редакційна колегія необов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних і посилань.
При передруці або відтворенні повністю чи частково матеріалів журналу «Медична освіта» посилання на журнал обов'язкове.

Усі електронні версії статей журналу оприлюднюються на офіційній сторінці видання: https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/med_osvita.

Co-founders:

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University,
P. Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education,
Uzhhorod National University.

Chief editor: ***Nadiya Fedchyshyn*** – DSc. (Pedagogy), Prof.
Vice chief editor: ***Anatolii Vykhrushch*** – DSc. (Pedagogy), Prof.
Executive editor: ***Nataliia Yelahina*** – PhD. (Pedagogy), Assist. Prof.

Editorial Board:

Dietrich Benner – DSc. (Pedagogy), Prof. (Berlin, Germany);
Halyna Bilavych – DSc. (Pedagogy), Prof. (Ivano-Frankivsk, Ukraine);
Malte Brinkmann – DSc. (Pedagogy), Prof. (Berlin, Germany);
Beatrix Vincze – DSc. (Pedagogy) (Budapest, Hungary);
Oleksandr Volosovets – DSc. (Medicine), Prof. (Kyiv, Ukraine);
Yurii Voronenko – DSc. (Medicine), Prof. (Kyiv, Ukraine);
Tetiana Horpinich – PhD. (Pedagogy), Assist. Prof. (Ternopil, Ukraine);
Vučina Zorić – DSc. (Pedagogy), Prof. (Niksic, Montenegro);
Olena Kvas – DSc. (Pedagogy), Prof. (Lviv, Ukraine);
Halyna Klishch – PhD. (Pedagogy), Assist. Prof. (Ternopil, Ukraine);
Ryshard Kukha – DSc. (Pedagogy), Prof. (Lodz, Poland);
Tetiana Kuchai – DSc. (Pedagogy), Assist. Prof. (Berehovo, Ukraine);
Skaiste Laskiene – DSc. (Psychology), Assist. Prof. (Kaunas, Lithuania);
Carlos Martens – DSc. (Pedagogy), Prof. (Sint-Niklaas, Belgium);
Iryna Melnychuk – DSc. (Pedagogy), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Ihor Mysula – DSc. (Medicine), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Tetiana Pantiuk – DSc. (Pedagogy), Prof. (Drohobych, Ukraine);
Ludmyla Petryshyn – DSc. (Pedagogy), Assist. Prof. (Ternopil, Ukraine);
Edvard Protner – DSc. (Pedagogy), Prof. (Maribor, Slovenia);
Nicolae Rambu – DSc. (Philosophy), Prof. (Iasi, Romania);
Mariana Sokol – DSc. (Pedagogy), Assist. Prof. (Ternopil, Ukraine);
Volodymyr Starosta – DSc. (Pedagogy), Prof. (Uzhhorod, Ukraine);
Ushida Scinichi – DSc. (Pedagogy), Prof. (Soka, Japan);
Olha Tsaryk – DSc. (Pedagogy), Assist. Prof. (Ternopil, Ukraine);
Jolanta Shemprukh – DSc. (Pedagogy), Prof. (Kielce, Poland);
Darius Stepkowski – DSc. (Pedagogy), Prof. (Warsaw, Poland);
Arkadii Shulhai – DSc. (Medicine), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Svitlana Yastremska – DSc. (Pedagogy), Assist. Prof. (Ternopil, Ukraine).

The journal is included in the List of electronic professional publications of Ukraine authorized to publish theses of applicants for the degree of doctor and candidate of sciences in the field "Pedagogical sciences"
(Annex 4 to the Order of the MES of Ukraine of December 28, 2019 No. 1643, category "B").

The journal is indexed in the international databases: Google Scholar, CrossRef, Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, ROAD, Journal TOCs, BASE (Bielefeld Academic Search Engine).

Recommended for publication by I. Horbachevsky Ternopil National Medical University Academic Council (protocol of June 25, 2020 No. 7).

Print media state registration certificate series KV No. 22139-12039PR of May 27, 2016.

Medical Education : Journal of Research and Practice / chief editor N. Fedchyshyn. – Ternopil : TNMU, 2020. – No. 3. – 000 p.

This journal is meant for scholars, lecturers, aspirants, doctorants, students and all the readership interested in pedagogical sciences.

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles, and are not responsible for the accuracy of the data and references.

The reference to the journal is required when reprinting or reproducting fully or partly the materials of Medical Education Journal.

All electronic versions of articles in the journal are available on the official website edition https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/med_osvita.

Редакція, видавець і виготовлювач:
Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
Адреса: майдан Волі, 1, м. Тернопіль, 46001
Тел.: (0352) 43-49-56, факс: (0352) 52-80-09
E-mail: journaltdmy@gmail.com

http://www.tdmu.edu.ua; http://ojs.tdmu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2215 від 16.06.2005 р.

Редагування і коректура Сороката Н. Є., Марченко В. В.
Технічний редактор Демчишин С. Т.
Комп'ютерна верстка Пухальська О. І.
Дизайн обкладинки Кушик П. С.

Підписано до друку 26.06.2020. Формат 60×84/8.

Ум. друк. арк. 00,00. Обл.-вид. арк. 00,00.

Тираж 600 пр. Зам. № 000.

©ТНМУ, 2020

©Науково-практичний журнал «Медична освіта», 2020

ЗМІСТ **CONTENT**

6

14

20

25

32

40

46

50

56

61

65

71

75

80

87

92

96

103

108

113

122

127

133

137

142

148

153

161

167

УДК 371.333:378.046-021.68:614.23:616-083.98
DOI

А. О. Волосовець[1]
ORCID https://orcid.org/0000-0001-7246-0768
Б. І. Слонецький[1]
ORCID https://orcid.org/0000-0002-2049-5894
І. С. Зозуля[1]
В. І. Боброва[1]
О. В. Іващенко[1]
І. В. Вербицький[1]
О. Г. Крамарева[1]
Д. С. Савченко[2]

[1]Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, Київ
[2]Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, Київ

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В РАМКАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ З МЕДИЦИНИ НЕВІДКЛАДНИХ СТАНІВ

A. O. Volosovets[1], B. I. Slonetsky[1], I. S. Zozulya[1], V. I. Bobrova[1], O. V. Ivashchenko[1], I. V. Verbytsky[1], O. G. Kramareva[1], D. S. Savchenko[2]

[1]P. Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education, Kyiv
[2]O. Bohomolets National Medical University, Kyiv

PECULIARITIES OF DISTANCE LEARNING WITHIN THE FRAMEWORK OF POSTGRADUATE TRAINING OF DOCTORS IN EMERGENCY MEDICINE

Анотація. Для забезпечення якісного надання дистанційної форми освіти на кафедрі медицини невідкладних станів Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика використовується спеціалізований курс тематичного удосконалення, представлений цифровим лекційним та практичним матеріалом, викладеним в обмеженому доступі на обмінному сервері для зареєстрованих на циклі слухачів. Дана форма освіти має цілу низку переваг як щодо зручності освітнього процесу для викладачів та слухачів, так і зменшення можливих ризиків у випадку несприятливих ситуацій на зразок епідемічної загрози від пандемії COVID-19. Дистанційна освіта забезпечує якісне та всебічне навчання слухача без відриву від повсякденної діяльності з урахуванням індивідуально найбільш зручного місця та часу для отримання доступу до електронної бази знань циклу.

Існуючі на даний момент технології дистанційного навчання за допомогою використання сучасних цифрових платформ, якісного контентного наповнення освітніх веб-ресурсів, запровадження ефективної системи контролю якості отриманих знань дають нам можливість адаптуватися до нових реалій освітнього процесу та забезпечити незмінно високу якість післядипломної медичної освіти.

Ключові слова: дистанційна освіта; медицина невідкладних станів; післядипломне навчання.

Abstract. To ensure high-quality distance learning at the Department of Emergency Medicine of the National Medical Academy of Postgraduate Education named after P. L. Shupyk, a specialized course of thematic improvement is used, presented by digital lecture and practical material presented in limited access on an exchange server for students registered on the cycle. This form of education has a number of advantages both in terms of the convenience of the educational process for teachers and students, and the reduction of possible risks in case of adverse situations such as the epidemic threat of the COVID-19 pandemic. Distance education provides quality and comprehensive training of the student without separation from daily activities, taking into account the individually most convenient place and time to access the electronic knowledge base of the cycle.

Existing technologies of distance learning through the use of modern digital platforms, high-quality content of educational web resources, the introduction of an effective quality control system of knowledge give us the opportunity to adapt to new realities of the educational process and ensure consistently high quality of postgraduate medical education.

Key words: distance education; emergency medicine; postgraduate studies.

© А. О. Волосовець, Б. І. Слонецький, І. С. Зозуля та ін.

Вступ. Тенденції сучасного ритму життя невпинно приводять до змін в усіх сферах сучасного ринку освітніх послуг. Високий темп роботи, активна життєва позиція та глобалізація постійно зменшують актуальність класичних форм викладання та кидають нові виклики системі освіти в усіх країнах. Враховуючи цю тенденцію, останнім часом значно зросла важливість та актуальність такої форми навчання, як дистанційна. Прикладом може стати відома Global Distance Education Network (GDENET), але існує ще багато різних систем, що забезпечують дистанційне навчання в тій чи іншій формі [3].

В Україні також слідують загальносвітовим тенденціям, і тому для дистанційної освіти була розроблена своя законодавча база у вигляді Положення про дистанційне навчання, що затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466, та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 30.04.2013 р. за № 703/23235. Згідно з наказом МОН України від 25.04.2013 р. № 466, під терміном «дистанційне навчання» розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [2].

Крім того, враховуючи більшу безпечність такого методу в часи надзвичайних ситуацій, на зразок вірусної пандемії COVID-19, даний спосіб навчання набуває ще більшого значення [1]. Враховуючи несприятливу епідемічну ситуацію, переведення науково-педагогічних працівників НМАПО на дистанційний режим роботи відбулося відповідно до розпоряджень та листа МОН України від 11.03.2020 р. № 1/9-154.

Мета статті – визначити шляхи оптимізації системи викладання за дистанційною формою навчання на кафедрі медицини невідкладних станів Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика.

Теоретична частина. Головні завдання, які постають перед викладачами у випадку імплементації дистанційного навчання, включають у себе надання слухачам доступу до навчального матеріалу та моніторування успішності засвоєння слухачами матеріалів навчального циклу протягом усього періоду навчання. Дистанційне навчання не лише забезпечує процес навчання слухача без відриву від основної діяльності, але й дозволяє навчатись у найбільш зручний час для кожного слухача окремо. Викладачі забезпечують доступ слухача до електронних баз знань та консультують його в разі необхідності, проте така форма навчання значно підвищує активну роль слухача в процесі самостійного навчання.

Важливим аспектом роботи викладачів є удосконалення як змісту, так і форми подання навчальних матеріалів. Також викладачі повинні стежити за тим, щоб зміст цих матеріалів відповідав необхідному освітньо-кваліфікаційному рівню та спеціальності. Оформлення матеріалів для дистанційного навчання повинно бути згідно з державними стандартами освіти й затвердженими навчальними планами та програмами викладання медицини невідкладних станів на етапі післядипломної освіти.

Також необхідно пам'ятати, що навчальне навантаження на працівників кафедри за умови дистанційної форми навчання повинно відповідати запланованому педагогічному навантаженню кафедральних посад. Для адекватного забезпечення дистанційного навчального процесу в організацію циклу повинні бути залучені викладачі та спеціалісти з інформаційних технологій або системні адміністратори.

Саму форму дистанційної освіти і технічні можливості більшості існуючих на даний момент освітніх платформ краще використовувати для висвітлення теоретичних навчальних дисциплін. Проте правильна адаптація та висвітлення навчального матеріалу дозволяють використовувати дану форму навчання і для викладання клінічних дисциплін.

Самостійна робота слухачів передбачає не тільки роботу з освітнім матеріалом для практичних занять і лекцій з окремої дисципліни, але й додаткове тематичне навчання за допомогою представлених у мережі «Інтернет» освітніх платформ для самостійного навчання (Coursera, Prometheus, eDX, TedED, EdEra та KhanAcademy тощо).

Іншими формами надання доступу до інформації можуть бути власні інформаційні бази, сукупність веб-ресурсів, власний веб-сайт кафедри, інтернет-сайти із завантаженими текстовими документами, відеофайлами, використання розсилки через соціальні мережі (Facebook, Twitter, Instagram тощо).

Перед початком дистанційного курсу викладачі визначаються з групою слухачів щодо методів ро-

боти з матеріалами циклу і способами контролю та оцінювання знань слухачів. Зокрема, на даному дистанційному циклі існує наступна схема роботи слухачів.

Необхідні для дистанційного навчання матеріали викладачі кафедри викладають в обмежений доступ на відповідних серверах (DropMeFiles, Anonfiles тощо) для зареєстрованих на цикл слухачів. Після онлайн-реєстрації слухач отримує електронне посилання на архів з файлами для навчання, що надсилається йому на електронну пошту. Отриманий архів розпаковується за допомогою програми 7ZIP або іншого менеджера архівних програм. Архів включає в себе папки з файлами з тематичними матеріалами для навчання. Кожна папка містить презентацію з лекційним матеріалом у форматі pdf, текстовий документ Word з тестами до лекції та текстовий документ Word з описом тематичної практичної навички.

Порядок роботи для слухача такий:

1. Опрацювання лекційного матеріалу.

2. Опрацювання документа з описом тематичної практичної навички.

3. Заповнення документа з тестами у відповідному форматі.

Після заповнення документ із вирішеними тестами слухач відправляє на електронну адресу кафедри. Щоденно слухачу необхідно відправляти по одному заповненому документу з тестами по одній темі (1 день – 1 лекція, 2 день – 2 лекція тощо) відповідно до дня циклу.

Після виконання вказаного завдання слухачі обов'язково отримують зворотний зв'язок із викладачем для обговорення проблемних питань та подальшої тактики навчання.

Основними варіантами, доступними для використання для навчання слухачів за дистанційною формою, є такі форми освітньої підготовки, як лекція, практичне заняття, консультації та інші, що відповідають чинному законодавству. Лекції можуть бути представлені слухачам у вигляді трансляції, відеозапису або як презентація. Доцільною є графічна демонстрація тематичного матеріалу, що вивчається: фото травм, зміни кольору шкіри при отруєнні, ознаки паралічу, результати методів інструментального дослідження тощо.

Крім спрямованого начального контенту, слухачам надаються посилання на сучасну літературу, відкриті веб-ресурси та гіперпосилання на проблемні публікації задля більш поглибленого вивчення стану проблеми та розширення можливостей слухача щодо вдосконалення процесу навчання. Важливо пам'ятати, що інтернет-ресурси, які використовуються в якості посилань для навчання слухача, мають бути попередньо обговорені та затверджені на методичній нараді кафедри, а потім на методичних комісіях, адекватно представлені в робочих програмах закладу освіти.

Практичні заняття з медицини невідкладних станів обов'язково повинні проводитись із залученням засобів симуляційного навчання, від віртуальних тренажерів до відеолекцій та графічних покрокових інструкцій для виконання практичних навичок. Важливо пов'язувати теоретичний лекційний матеріал із відповідними практичними навичками, що закріплюють на практиці вивчений матеріал і дозволяють використати отримані знання в медичній практиці одразу після засвоєння.

Зворотний зв'язок із викладачем має надзвичайно велике значення і може відбуватися у формі обговорення результатів виконання тестових завдань та ситуаційних задач, консультацій з приводу проблемних питань, демонстрації майстер-класу щодо певної практичної навички. Такий зв'язок може бути реалізований за допомогою електронної пошти, вебінару, телеконференції, спілкування в чаті, соціальних мережах. Доцільним є намагання підтримувати дискусію з усіма слухачами, що беруть участь в освітньому процесі.

Фінальний контроль отриманих слухачами знань теж проводиться з використанням сучасних дистаційних технологій. Зокрема, в рамках проведення дистанційного циклу ТУ на кафедрі медицини невідкладних станів підсумковий контроль знань реалізується таким чином: перед закінченням циклу слухачу на електронну пошту з адреси кафедральної пошти повинен надійти текстовий документ із тестами для фінальної оцінки знань, який заповнюється слухачем аналогічно стандартним щоденним тестам.

Ще однією альтернативою для проведення підсумкового контролю може стати співбесіда за допомогою відеозв'язку, що є важливим моментом, оскільки надає можливість підтвердження та ідентифікації особистості, що проходить цикл.

Висновки. Сучасні реалії регулярно кидають виклик системі вищої медичної освіти і вимагають постійного оновлення та самовдосконалення як окремих складових освітнього процесу, так і системи освіти в цілому.

Існуючі на даний момент технології дистанційного навчання за допомогою використання сучасних цифрових платформ, якісного контентного наповнення освітніх веб-ресурсів, запровадження ефективної системи контролю якості отриманих знань дають нам можливість адаптуватися до нових реалій освітнього процесу та забезпечити незмінно високу якість післядипломної медичної освіти.

Список літератури

1. Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19 : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211.

2. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466.

3. Distance Education. – https://www.tandfonline.com/toc/cdie20/current.

References

1. Pro zapobihannia poshyrenniu na terytorii Ukrainy koronavirusu COVID-19 [On prevention of the spread of coronavirus COVID-19 on the territory of Ukraine]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 bereznia 2020 r. № 211 – Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of March 11, 2020 No. 211* [in Ukrainian].

2. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia [On approval of the Regulations on distance learning]. *Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 25.04.2013 r. № 466 – Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 25.04.2013 No. 466* [in Ukrainian].

3. Distance Education. Retrieved from: https://www.tandfonline.com/toc/cdie20/current.

Отримано 23.03.20
Рекомендовано 26.03.20

Електронна адреса для листування: office@nmapo.edu.ua

УДК 371.333:378.046-021.67:614.23:616-053.2
DOI

О. П. Волосовець, О. В. Виговська, С. П. Кривопустов, А. Я. Кузьменко, І. О. Логінова, О. Ф. Черній, О. В. Мозирська, В. Є. Хоменко, О. Л. Ковальчук, О. Л. Дзюба, Н. В. Грищенко, М. С. Остропольць, О. О. Скварська, С. Д. Салтанова, О. В. Ковтун

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, Київ

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ ДОДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ З ПЕДІАТРІЇ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

O. P. Volosovets, O. V. Vyhovska, S. P. Kryvopustov, A. Ya. Kuzmenko, I. O. Loginova, O. F. Cherny, O. V. Mozyrska, V. E. Khomenko, O. L. Kovalchuk, O. L. Dzyuba, N. V. Gryshchenko, M. S. Ostropolets, O. O. Skvarskaya, S. D. Saltanova, O. V. Kovtun

O. Bohomolets National Medical University, Kyiv

DISTANCE LEARNING AS AN INFORMATION AND COMMUNICATIVE TECHNOLOGY OF THE UNDERGRADUATE TRAINING OF PEDIATRICIANS IN THE CONTEMPORARY CHALLENGE

Анотація. Для реалізації та адекватного віртуального забезпечення дистанційної освіти у Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця використовується дистанційна освітня платформа NMU Neuron, що в нинішній ситуації може стати дієвою складовою освітнього процесу, маючи при цьому низку переваг. Воно не лише забезпечує навчання студента у найбільш зручному місці та часі, доступ до електронних баз знань, але й суттєво підвищує його активну роль у самому процесі самостійного навчання, зокрема й під час вимушеного внаслідок карантину, а від викладача вимагає вдосконалення викладання як за змістом, так і за його формою.

Основними видами занять за дистанційною формою навчання є традиційні форми освітньої підготовки: лекція, практичні заняття, семінар, лабораторні заняття, консультації та інші, що відповідають чинному законодавству.

У цілому, технології дистанційного навчання як комплекс сучасних освітніх технологій у системі вищої медичної освіти має постійно вдосконалюватися, зокрема шляхом використання сучасних освітніх платформ, якісного методичного наповнення веб-ресурсів, запровадження системи контролю якості дистанційного навчання, аби відповідати викликам часу.

Ключові слова: дистанційна освіта; педіатрія; додипломна підготовка.

Abstract. For the implementation and adequate virtual provision of distance education at O. Bohomolets National Medical University, the NMU Neuron distance educational platform is used, which in the current situation can become an effective component of the educational process, while having a number of advantages. It not only provides the student with the most convenient place and time, access to electronic knowledge bases, but also significantly enhances his/her active role in the self-study process, including during the quarantined process, and requires the teacher to improve the teaching in terms of content, and in its form.

The main types of distance learning courses are traditional forms of educational training: lectures, practical classes, seminars, labs, consultations and other relevant legislation.

In general, distance learning technologies as a complex of modern educational technologies in the higher medical education system should be constantly improved, in particular through the use of modern educational platforms, qualitative methodological filling of web resources, introduction of the system of quality control of distance learning in order to meet the challenges of time.

Key words: distance education; pediatrics; undergraduate training.

Вступ. Дистанційне навчання не лише активно використовується в сучасному світі, наприклад, відома Global Distance Education Network (GDENET), але й розвивається [4]. Положення про дистанційне навчання затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466, що зареєстровано в Міністерстві юстиції України 30.04.2013 р. за № 703/23235. Виклики сьогодення щодо попередження поширення коронавірусної інфекції COVID-19, з огляду на необхідність забезпечення протиепідемічних заходів, надзвичайно актуалізують цю форму навчання та її вдосконалення у вищій медичній освіті [1]. Наше завдання

© О. П. Волосовець, О. В. Виговська, С. П. Кривопустов та ін.

не тільки надати студентам необхідний обсяг навчального матеріалу, але й моніторувати їх успішність увесь період карантину.

Відповідно до наказу МОН України від 25.04.2013 р. № 466, під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [2].

Переведення науково-педагогічних працівників НМУ на дистанційний режим роботи відбулося відповідно до розпоряджень та листа МОН України від 11.03.2020 р. № 1/9-154.

Згідно з наказом НМУ від 18.03.2020 р. № 160 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання Національного медичного університету імені О. О. Богомольця», були визначені особливості застосування положень чинного законодавства до запровадження такої форми навчання в НМУ в умовах карантину через поширення коронавірусної інфекції в Україні [3].

Мета статті – визначити шляхи щодо створення системи викладання за дистанційною формою навчання на кафедрі педіатрії № 2 Національного медичного університету імені О. О. Богомольця в умовах поширення коронавірусної інфекції в Україні.

Теоретична частина. Дистанційне навчання через освітню дистанційну платформу NMU Neuron у нинішній ситуації може стати дієвою складовою освітнього процесу, маючи при цьому низку переваг. Воно не лише забезпечує навчання студента у найбільш зручному місці та часі, доступ до електронних баз знань, але й суттєво підвищує його активну роль у самому процесі самостійного навчання, зокрема й під час вимушеного внаслідок карантину, а від викладача вимагає вдосконалення викладання як за змістом, так і за його формою.

Без сумніву, зміст дистанційного навчання має відповідати необхідному освітньо-кваліфікаційному рівню та спеціальності, у нашому випадку рівням «Спеціаліст» і «Магістр» за спеціальностями «Лікувальна справа» та «Медицина» відповідно до державних стандартів освіти й існуючих затверджених навчальних планів та програм викладання педіатрії на різних курсах. Хоча дистанційна освіта і більшість існуючих освітніх платформ більше спрямовані, на нашу думку, до теоретичних навчальних дисциплін, ніж до клінічних.

Основними видами занять за дистанційною формою навчання є традиційні форми освітньої підготовки: лекція, практичні заняття, семінар, лабораторні заняття, консультації та інші, що відповідають чинному законодавству.

За допомогою платформи Neuron у Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця вже проводяться підготовка студентів до ЄДКІ та КРОК 2 для усіх факультетів залежно від змісту іспиту та післядипломна підготовка в інтернатурі.

Обліково-звітні форми, затверджені наказом Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (далі – НМУ) від 30.08.2016 р. № 544, заповнюються з приміткою – дистанційна форма навчання (платформа Neuron).

Дуже важливо, що виконання навчального навантаження кафедри за дистанційною формою навчання має повністю відповідати запланованому навантаженню кафедр. Учасниками навчального процесу, що відбувається за дистанційною формою навчання, є студенти, викладачі та, бажано, спеціалісти інформаційних технологій або адміністратори дистанційного навчання.

Самостійне навчання передбачає поширення необхідного освітнього контенту для проведення практичних занять і лекцій, що студенти можуть отримувати через Інтернет за допомогою й інших освітніх платформ для самостійного оволодіння навчальним матеріалом (Prometheus, Coursera, eDX, EdEra та KhanAcademy тощо).

Необхідні книги студент та викладач у процесі дистанційного навчання за потреби може замовити у бібліотеці НМУ, заповнивши он-лайн заявку установленої форми, що надсилається на е-пошту: library@nmu.ua.

Звичайно, що заклад вищої освіти може створювати власний веб-ресурс із відповідним доступом для суб'єктів навчання. Наша кафедра може створювати і власну інформаційну базу, веб-середовище дистанційного навчання як сукупність веб-ресурсів, використовувати свій веб-сайт, інтернет-сторінки з наявними відеофайлами та іншими інформаційними джерелами, зокрема створеними у Facebook.

Наш весняний досвід карантину підтвердив ефективність цієї форми навчання, коли на початку перерви у заняттях кафедрою педіатрії № 2 оперативно за допомогою деканатів НМУ були зібрані

всі необхідні контакти щодо суб'єктів навчання, передусім старост навчальних груп.

За умови присутності всіх студентів у Facebook можливо створити закриту або відкриту навчальну групу для можливого ведення трансляцій лекцій або практичних занять тощо. На жаль, виші та викладачі фінансово обмежені щодо застосування більш потужних освітніх ресурсів, як, наприклад, SMLS. Але тут до кожної лекції чи практичного заняття можна додати необхідний навчальний матеріал та рекомендації, що автоматично обумовлює його отримання студентом у своєму обліковому записі разом з оцінками та коментарями викладача. Можливий і зворотний процес спілкування, відгуки та побажання щодо проведення заняття.

Наша кафедра була готова до такої форми реалізації навчального процесу, адже робочим навчальним планом із педіатричних спеціальностей передбачена третина навчального часу на оволодіння необхідним освітнім контентом шляхом самостійної роботи.

Важливо перед початком дистанційного курсу визначитися з кожною студентською групою або курсом щодо методів викладання та контролю і процесу оцінювання. Після виконання необхідного завдання студенти обов'язково мають отримати зворотний зв'язок із викладачем задля обговорення.

Так, лекції можуть бути з трансляцією або надаватися як відео в записаному вигляді, або у вигляді презентацій. Доцільною є візуальна та звукова демонстрація матеріалу, що вивчається: це, наприклад, жовтяниця новонароджених, свистяче дихання, кардіальні шуми, демонстрація сучасних методів інструментального дослідження тощо. Надання студентам спрямованого навчального матеріалу не має бути обмеженим методичною розробкою з текстовою та графічною інформацією, а повинно мати різні посилання на відкриті веб-ресурси, відео-, аудіофайли, і, дуже важливо, гіперпосилання задля більш поглибленого вивчення проблеми та вдосконалення здатності вчитися, самостійно знаходити й аналізувати сучасну інформацію.

Поруч із цим, задля навчання в дистанційному режимі раціонально використовувати наявні відео- та інші матеріали, що доступні в мережі «Інтернет» у відкритому доступі, клінічні рекомендації та інші навчальні матеріали провідних освітніх установ світу. При цьому веб-ресурси, що використовуються, мають бути обговорені та затверджені на методичній нараді кафедри, методичних комісіях, зазначені в робочих програмах тощо. Яскравий приклад – наявні ресурси ВООЗ/ЮНІСЕФ з Integrated Management of Childhood Illness (IMCI) для роботи студентів 6-го курсу та інтернів з педіатрії.

Практичні заняття повинні мати можливість використання засобів симуляційного навчання, як приклад, віртуальних тренажерів, зокрема, відома технологія створення віртуального класу. Під час практичних занять з педіатрії, особливо на 6-му курсі, дистанційне навчання доцільно поєднувати з можливостями телемедицини і здійсненням консультацій, консиліумів пацієнтів педіатричного профілю.

Зворотний зв'язок із викладачем надзвичайно важливий – від обговорення результатів виконання тестових завдань, ситуаційних задач за допомогою електронної пошти до вільного спілкування під час відеолекції, телеконференції, в чаті, соціальних мережах. Доцільно намагатися здійснювати діалог, а за можливості – дискусію з усіма учасниками освітнього процесу. Зараз вивчаються та впроваджуються психолого-педагогічні технології дистанційного навчання.

Крім лекцій, семінарів, важлива увага має надаватися самостійній роботі студентів, при цьому доцільно використовувати наявний на кафедрі банк тестів, завдань, робочі зошити, дані лабораторних та інструментальних методів обстеження, електронні бібліотеки, навчальні відеофільми тощо. До самостійної роботи також відноситься підготовка рефератів, у тому числі з розглядом рідкісних клінічних випадків. Окремий напрямок дистанційного навчання – консультації студентів, як поточні, так і перед підсумковим контролем із можливістю пробного виконання контрольних завдань.

Підсумковий контроль знань теж проводиться за допомогою дистанційних технологій, при цьому надзвичайно актуальним стає відеозв'язок як інформаційно-комунікаційна технологія, що надає можливість забезпечення аутентифікації того, хто навчається. В іншому випадку – цей контроль здійснюється очно.

Висновок. У цілому, технології дистанційного навчання як комплекс сучасних освітніх технологій у системі вищої медичної освіти має постійно вдосконалюватися, зокрема шляхом використання сучасних освітніх платформ, якісного методичного наповнення веб-ресурсів, запровадження системи контролю якості дистанційного навчання, аби відповідати викликам часу.

Список літератури

1. Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19 : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211.
2. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466.
3. Про затвердження Положення про дистанційне навчання Національного медичного університету імені О. О. Богомольця : наказ НМУ від 18.03.2020 р. № 160.
4. Distance Education. – https://www.tandfonline.com/toc/cdie20/current.

References

1. Pro zapobihannia poshyrenniu na terytorii Ukrainy koronavirusu COVID-19 [On prevention of the spread of COVID-19 coronavirus on the territory of Ukraine]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 bereznia 2020 r. № 211 – Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of March 11, 2020 No. 211* [in Ukrainian].
2. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia [On approval of the Regulations on distance learning]. *Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 25.04.2013 r. № 466 – Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 25.04.2013 No. 466* [in Ukrainian].
3. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia Natsionalnoho medychnoho universytetu imeni O.O. Bohomoltsia [On approval of the Regulations on distance learning of the National Medical University named after O.O. Bohomolets]. *Nakaz NMU vid 18.03.2020 r. № 160 – Resolution of the NMU of 18.03.2020, No. 160* [in Ukrainian].
4. Distance Education. Retrieved from: https://www.tandfonline.com/toc/cdie20/current.

Отримано 23.03.20
Рекомендовано 26.03.20

Електронна адреса для листування: volosovec@ukr.net

УДК 371.333:378.046-021.68:614.46:614.23:616.314
DOI

О. В. Павленко
Т. М. Волосовець
ORCID https://orcid.org/0000-0002-3961-2456
О. М. Дорошенко
ORCID https://orcid.org/0000-0002-7982-2108
М. В. Дорошенко
Н. О. Бакшутова

Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, Київ

ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ЗАХОДІВ

O. V. Pavlenko, T. M. Volosovets, O. M. Doroshenko. M. V. Doroshenko, N. O. Bakshutova

P. Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education, Kyiv

USE OF DISTANCE EDUCATION IN POSTGRADUATE TRAINING OF DENTISTS IN THE CONDITIONS OF QUARANTINE MEASURES

Анотація. Для створення раціональної та доступної системи дистанційної освіти лікарів-стоматологів необхідно обрати одну із поширених і безкоштовних для слухачів та викладачів освітніх платформ, наприклад Google Classroom, що повинна забезпечувати освітній процес необхідної якості та доступності під час вимушеної перерви очного навчання.

Основними видами занять на кафедрах в Інституті стоматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика за дистанційною формою підготовки лікарів-стоматологів можуть бути: лекції, практичні заняття, майстер-класи, опрацювання практичних навичок у фантомних класах, ділові ігри та інші, що відповідають чинному освітньому законодавству.

Враховуючи складні реалії нашого часу та тривалість карантинних заходів, система дистанційного навчання у післядипломній стоматологічній освіті має у подальшому стати невід'ємною частиною освітнього процесу у закладах післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів-стоматологів через динамічне запровадження доступних слухачам освітніх платформ із якомога широким використанням наявних WEB-ресурсів.

Ключові слова: дистанційна освіта; стоматологія; післядипломна підготовка; карантин.

Abstract. To create a rational and accessible distance education system for dentists, you must choose one of the common and free educational platforms for students and educators (for example, Google Classroom), which should provide the educational process with the necessary quality and accessibility during a forced full-time study break. The main types of classes at the departments at the Institute of Dentistry of P. Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education for the distance training of dentists can be: lectures, practical classes, master classes, practical training in phantom classes, business games and others in accordance with the current educational legislation.

Given the complex realities of our time and the duration of quarantine activities, the distance learning system in postgraduate dental education should further become an integral part of the educational process in postgraduate education in stitutions and the continuous professional development of dental practitioners through the dynamic introduction of educational platforms available to students with the widest possible use of available WEB-resources.

Key words: distance education; dentistry; postgraduate training; quarantine.

Вступ. Дистанційне навчання активно впроваджується у навчальний процес закладів післядипломної освіти. Для цього є необхідна нормативно-правова база, а саме Положення про дистанційне навчання, що затверджено відповідним наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466 [2]. Поширення коронавірусної інфекції COVID-19 у світі та Україні обумовили надання особливої уваги щодо розвитку цієї форми підготовки лікарів, що дозволяє не припиняти навчальний процес та он-лайн оцінювати успішність кур-

© О. В. Павленко, Т. М. Волосовець, О. М. Дорошенко та ін.

сантів протягом періоду карантину і забезпечувати їх безперервний професійний розвиток у частині формальної освіти [1, 4].

Переведення науково-педагогічних працівників НМАПО на дистанційний режим роботи відбулося відповідно до розпоряджень та листа МОН України від 11.03.2020 р. № 1/9-154 та відповідного наказу МОН України від 16.03.2020 р. № 430 щодо попередження поширення коронавірусної інфекції. Ним передбачено виконання освітніх програм закладів освіти, зокрема «шляхом організації освітнього процесу із використанням технологій дистанційного навчання, що не передбачає відвідування закладів освіти її здобувачами, та у виняткових випадках шляхом ущільнення графіка освітнього процесу, а також виконання працівниками закладів освіти іншої роботи (організаційно-педагогічної, методичної, наукової тощо)» [4].

Згідно з наказом Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (далі – НМАПО) від 11.03.2020 р. № 1304 «Про оголошення карантину у НМАПО», були визначені особливості застосування положень чинного законодавства до запровадження такої форми навчання в Академії в умовах карантину через поширення коронавірусної інфекції в Україні [3].

Мета статті. Розвиток сучасних та доступних методів дистанційної освіти на кафедрах Інституту стоматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика для забезпечення безперервності навчального процесу з лікарями в умовах карантинних заходів через поширення коронавірусної інфекції в Україні.

Теоретична частина. На наше глибоке переконання, академічне середовище повинне завжди протистояти викликам часу. Нині післядипломна медична освіта переживає непрості часи, обумовлені низкою імперативних рішень колишнього керівництва галузі щодо необґрунтованого скорочення державного замовлення на післядипломну підготовку лікарів та суттєвого зменшення з 1 квітня 2020 р. фінансування і контингенту викладацького корпусу, перш за все академій післядипломної медичної освіти. До цих дезінтеграційних процесів додалась епідемія коронавірусної інфекції, що поставило перед нами нові завдання щодо збереження системи післядипломної медичної освіти в цілому.

Процес освіти лікарів має бути безперервним, і завдання кожного викладацького колективу – знайти ті інструменти глобальної мережі, що забезпечать неперервність навчального процесу. Кафедри Інституту стоматології НМАПО мають такий досвід, адже частина циклів тематичного удосконалення була декілька років тому переведена в очно-заочну форму. Зворотний зв'язок із курсантами забезпечувала освітня платформа Центру дистанційної освіти НМАПО (керівник – проф. О. П. Мінцер), що була започаткована в нашій Академії як флагмані вітчизняної медичної післядипломної освіти і головному центрі впровадження дистанційної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів ще на початку 2000-х років. Час довів ефективність такої форми навчання лікарів, що економила їх час та давала можливість викладачам НМАПО оперативно оцінювати вхідний рівень курсантів та в цілому навчальний процес на кафедрах НМАПО, зокрема задоволеність лікарів рівнем сучасності отриманих знань та викладання.

Перший досвід дистанційної освіти в умовах карантинних обмежень визначив доцільність та необхідність такої форми навчання. Головне завдання такої форми навчання – це втримати зв'язок із слухачами, які завершували навчання на кафедрі у березні 2020 р., і започаткувати контактування із майбутніми курсантами, які зареєструвалися на кафедрі стоматології та ортопедичної стоматології НМАПО для проходження наступних курсів (квітень – травень) згідно з навчально-виробничим планом НМАПО на 2020 р.

Важливим етапом підготовки до віртуального навчального процесу є оснащення слухачів необхідним масивом освітнього контенту: навчальним планом циклу, матеріалами лекцій, методичними розробками, пакетами тестових занять, посиланнями на корисні освітні стоматологічні ресурси. Це дозволяє забезпечити необхідний рівень підготовленості курсантів, проводити систематичне оцінювання їх знань та поточні дискусії щодо тих чи інших питань у процесі освоєння навчального матеріалу. Такий формат буде відповідати власному академічному досвідові та кращим міжнародним практикам післядипломної медичної освіти.

Для створення раціональної та доступної системи дистанційної освіти лікарів-стоматологів в умовах, що склались, можливо також обрати одну із поширених і безкоштовних для слухачів та викладачів освітніх платформ, наприклад Google Classroom, що може забезпечувати освітній процес необхідної якості й доступності під час вимушеної перерви очного навчання та дистанційного режиму роботи викладачів.

Для цього можна використовувати такі поширені освітні програми, як безкоштовний сервіс Google Classroom. Ним можуть користуватись усі учасники навчального процесу на курсах тематичного удосконалення або спеціалізації, які зареєстровані у Google. Викладач кафедри започатковує свою освітню панель або кімнату (клас), про що інформує усіх членів групи курсантів, насичує його необхідними навчальними матеріалами (план лекцій та практичних занять на найближчий період, методичні розробки, презентації, аудіофайли, навчальні фільми до теми, переліки тестових питань для контролю вхідного та вихідного рівня знань), проводить віртуальне заняття за конкретною темою та дає поточні завдання лікарям на наступні заняття.

До речі, існує і мобільний формат цієї програми, що дає можливість лікарю та викладачу входити у навчальний процес за допомогою смартфона. Хоча, на наш погляд, стаціонарний комп'ютер або ноутбук зручніше та не призводить до перевтоми очей курсантів та викладача. Лікарі можуть у процесі заняття коментувати дії викладача та ставити необхідні питання. Це буде більш дидактично правильним, ніж просто спілкування у Viber-групах чи Facebook або через електронну пошту, де важко завантажити великий відеоматеріал щодо клінічного випадку тощо. Хоча технічно це може бути і простіше для слухачів, які проживають у регіонах із недостатньо потужним сигналом. Визначений кафедрою оцифрований лекційний матеріал (краще надавати у форматі PDF) та інші навчально-методичні матеріали, викладені викладачем на обмінному Google диску, повинні бути представленими із наданням доступу для зареєстрованих на циклі лікарів-стоматологів, які мають обліковий запис у Google.

Дистанційне навчання через цю освітню дистанційну платформу у нинішній ситуації може стати дієвою складовою освітнього процесу, маючи при цьому низку переваг. Воно не лише забезпечує навчання лікаря у найбільш зручному місці та часі, доступ до електронних баз знань, але й суттєво підвищує його активну роль у самому процесі дистанційного навчання, зокрема й під час вимушеного, внаслідок карантину, а від викладача вимагає удосконалення викладання як за змістом, так і за його формою та оволодіння сучасними формами навчання. Водночас зазначене забезпечує виконання навчального навантаження викладача за дистанційною формою післядипломної освіти і має повністю відповідати відповідному освітньому стандарту та навчальному плану.

До речі, у Google Classroom є потужний інструмент для трансляцій – Hangout, що дозволяє передавати матеріал до визначеного YouTube-каналу. Це дозволить слухачам та викладачу у реальному часі обмінюватися між собою і викладачем враженнями щодо представленого освітнього контенту.

Дистанційне післядипломне навчання лікарів-стоматологів можливо проводити і за інших ресурсів, якщо це зручно лікарям (Prometheus, Coursera, eDX, EdEra та KhanAcademy тощо).

Важливо перед початком дистанційного курсу визначитися з кожною групою слухачів щодо методів викладання та контролю і процесу оцінювання. Після виконання визначених цілей заняття або лекції слухачі повинні мати фідбек із викладачем з метою їх обговорення.

Разом із тим необхідно інформувати лікарів-стоматологів про можливості використання для самоосвіти відео- та інших навчальних матеріалів за визначеною темою, що є в глобальному просторі у відкритому доступі, зокрема навчальні бази даних провідних закладів медичної та стоматологічної освіти.

Підсумковий контроль знань лікарів-стоматологів проводиться знову-таки за допомогою дистанційних освітніх технологій. Важливо у цьому контексті забезпечити процес аутентифікації суб'єкта навчання та віртуальне обговорення у чаті його результатів.

Висновок. Враховуючи складні реалії нашого часу та тривалість карантинних заходів, система дистанційного навчання у післядипломній стоматологічній освіті має стати невід'ємною частиною освітнього процесу у закладах післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів-стоматологів через динамічне запровадження доступних слухачам освітніх платформ із якомога широким використанням наявних WEB-ресурсів.

Список літератури

1. Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19 : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211.

2. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466.

3. Про оголошення карантину у НМАПО : наказ НМАПО від 11.03.2020 р. № 1304.

4. Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19 : наказ Міністерства освіти і науки України від 16.03.2020 р. № 406.

References

1. Pro zapobihannia poshyrenniu na terytorii Ukrainy koronavirusu COVID-19 [On prevention of the spread of coronavirus COVID-19 on the territory of Ukraine]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 bereznia 2020 r. № 211 – Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of March 11, 2020 No. 211* [in Ukrainian].

2. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia [On approval of the Regulations on distance learning]. *Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 25.04.2013 r. № 466 – Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 25.04.2013 No. 466* [in Ukrainian].

3. Pro oholoshennia karantynu u NMAPO [About the announcement of quarantine in NMAPE]. *Nakaz NMAPO vid 11.03.2020 r. № 1304 – Order of the NMAPE of 11.03.2020 No. 1304* [in Ukrainian].

4. Pro orhanizatsiini zakhody dlia zapobihannia poshyrenniu koronavirusu COVID-19 [About organizational measures to prevent the spread of coronavirus COVID-19]. *Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 16.03.2020 r. № 406 – Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of 16.03.2020 No. 406* [in Ukrainian].

Отримано 23.03.20
Рекомендовано 26.03.20

Електронна адреса для листування: volosovec@ukr.net